

Lex Sarah dnr 184/2023

Rapporten inkom: 230719
Utredning inledd: 230719
Rapportör: Handläggare Barn Unga och Familj (BUF)
Rapporterad verksamhet: BUF

Utredare: Hanna Hall, kvalitetsenheten

Sammanfattning

15-årig flicka placerad i familjehem med stöd av LVU omplaceras akut till jourhem. Placeringsbeslutet fattats på bristande underlag eftersom barnets inställning till beslutet inte inhämtats och resonemang om barnets bästa saknas. Det inträffade utgör en brist i handläggning och en betydande rättsförlust för enskild. Kunskapen om barns rätt till information och delaktighet i handläggnings- och beslutsprocessen fanns men kunde inte nyttjas fullt ut på grund av kommunikationsbrist, maktförhållande och oklar ansvarsfördelning på beslutsrådet.

Frågeställning

- Vad har inträffat?
- Har det inträffade inneburit ett missförhållande i den mening som avses med bestämmelserna i lex Sarah?
- Behöver verksamheten vidta förbättringsåtgärder för att säkerställa att det nu uppmärksammade inte upprepas?

Respondenter

Rapportör tillika handläggare på Familjemensenheten
Förvaltningsjurist
Sektionschefer
Verksamhetschefer

Händelseförlopp

15-årig flicka bor i ett konsulentstött familjehem enligt 11 § LVU. Familjehemmet har sagt upp platsen då de anser att de inte möter ungdomens behov och att en bättre lösning behöver hittas inom den närmsta tiden. Det finns ett tilltänkt familjehem som ungdomen

besökt och är positiv till men hemmet är inte färdigutrett och matchningsutredning ännu ej gjord. Mellan placeringarna blir ett glapp på två veckor. Socialsekreterare och sektionschef bokar tid på beslutsråd för godkännande att förlänga nuvarande placeringsavtal med två veckor och därigenom minimera antalet flyttar för ungdomen. Ungdomen accepterar att stanna kvar i nuvarande hem i väntan på en stadigvarande placering.

Socialsekreterare föredrar ärendet på beslutsråd. Verksamhetschef bestämmer att avtalet inte ska förlängas utifrån att hemmet inte möter ungdomens behov och att ungdomen istället ska omplaceras till ett internt jourhem i väntan på den stadigvarande placeringen. Beslut om omplacering enligt 11 § LVU fattas av socialnämndens ordförande.

Flickan omplaceras samma dag och uttrycker förtvivlan över den plötsliga och oväntade förändringen. Placeringen görs fredag eftermiddag till ett jourhem som hen inte tidigare besökt eller träffat. Huvud- och medhandläggare är semesterlediga och hänvisar till sociala jouren under helgen och vikarierande handläggare som är på plats på måndag. När handläggare återvänder från semester görs en lex Sarahrapport.

Styrande lagar och föreskrifter

- Artikel 3 och 12 i Barnkonventionen "Barnets bästa" och "barn har rätt att uttrycka sina åsikter" utgör en grund för socialtjänstens arbete. Varje barn är en rättighetsbärare och ska erkännas, respekteras och skyddas och ses som en individuell personlighet med egna behov, intressen och personlig integritet.
- Den unge ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne. Den unges åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad (36 § LVU).
- Av dokumentationen ska det framgå vilka åsikter den unge fört fram. Om den unge inte har fört fram sina åsikter i frågor som gäller honom eller henne, ska det framgå hur den som bedriver socialtjänst har gått tillväga för att så långt möjligt klargöra barnets eller den unges inställning på annat sätt (4 kap 16 § SOFS 2014:5). Det ska också i dokumentation framgå hur den som bedriver verksamhet har tagit hänsyn till barnets eller den unges åsikter i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad samt hur barnets bästa har beaktats (4 kap 17-18 § SOFS 2014:5).

- Vad som är bäst för den unge ska vara avgörande vid beslut enligt LVU (1 § femte stycket LVU). Det saknas definition av vad som är barnets bästa eftersom det är ett flexibelt och anpassningsbart begrepp. För att kunna bedöma vad som är barnets bästa i förhållande till ett specifikt beslut eller insats är det avgörande att barnets inställning inhämtas. I en konflikt mellan barnets – eller den unges – behov och andra intressen ska hänsyn till barnets eller den unges bästa alltid ges företräde.
- Vid vård enligt SoL och LVU finns det särskild anledning att beakta avbrott i relationer som är viktiga för barnet då uppbrott från dess invanda miljö i sig anses kunna innebära en risk för skada. Man betonar på så sätt att omplaceringar så långt som möjligt ska undvikas vid långvariga placeringar (Högsta Förvaltningsdomstolen 2015 ref. 36).

Missförhållandet

Beslut om placering i jourhem har fattats på bristande underlag eftersom barnets inställning till beslutet inte inhämtats och resonemang om barnets bästa saknas i beslutsunderlag. Det inträffade utgör en brist i handläggning och en betydande rättsförlust för enskild.

Orsaker

När ärendet lyfts med beslutsfattande chefer är den unges behov utredda och barnets bästa beaktat i förhållande till en avtalsförlängning. När chef bestämmer att omplacering från familjehem till jourhem ska ske innebär det en betydande ändring av verkställigheten som inte föregåtts av en utredning. Ändringen genomförs akut genom ordförandebeslut. I beslutsmeddelandet saknas resonemang kring barnets bästa, bedömning av barnets behov och på vilket sätt jourhemmet tillgodoser dem.

Verksamheten har agerat som om det förelåg ett akut behov av omplacering i och med att placeringsavtalet löpte ut. Det finns situationer som kräver snabba omplaceringsbeslut där enskild inte alltid kan vara delaktig i processen. I det rapporterade ärendet var det inte barnets behov, utan placeringsavtalets upphörande, som var akut. Det saknades därmed skäl att förbise den unges rätt till information och delaktighet. Den enskildes rättigheter blev genom det akuta agerandet kränkta.

Respondenternas upplevelse av beslutsrådet går isär liksom uppfattningen om hur och med vilken frågeställning ärendet presenterades. Beslutande verksamhetschef har varit av uppfattningen att handläggare och sektionschef ansvarar för att handläggningen och verkställandet av beslut blir korrekt. Handläggare och sektionschef beskriver att de gick till mötet för att få ett godkännande förlängd placering och när diskussionen istället landade i beslut om omplacering avfärdades deras försök att påtala rättsliga begränsningar. Kunskapen fanns men kunde inte nyttjas fullt ut på grund av kommunikationsbrist, maktförhållande och oklar ansvarsfördelning.

Omedelbara åtgärder

Ingen omedelbar åtgärd vidtogs.

Ytterligare vidtagna och pågående åtgärder

Förvaltningsjurist har skickat ut information till beslutsfattare om rättsliga frågor vid placeringar. I dokumentet finns information om ändring av verkställighet i anslutning till att placeringsavtal löper ut.

Har något liknande hänt tidigare?

Nej.

Finns det risk för att något liknande kan inträffa igen?

Sannolikheten bedöms låg.

Anmälan till IVO

Det rapporterade bedöms inte utgöra ett allvarligt missförhållande enligt lex Sarah. Det inträffade ska därför inte rapporteras till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utan enbart användas i nämndens systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete.

Beslut

- Att godkänna utredningen
- Att ge sakkunniga i uppdrag att i kvalitetsledningssystemet samla material och stöd i arbetet kring barns rätt till delaktighet.
- Att ge verksamhetschef BUF i uppdrag att kvalitetssäkra beslutsprocessen vid placering och därigenom säkerställa att bestämmelser om barns rätt till information och delaktighet följs.
- Att inte anmäla ärendet till IVO då det inträffade inte bedöms utgöra varken ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig

risk för allvarligt missförhållande enligt 14 kap 7 §
Socialtjänstlagen.

Helsingborg den 24/04/2019

Johan Klingborg
socialdirektör

Utredningskällor:

Journal

Rapportör

Förvaltningsjurist

SOFS 2014:5

Handbok- utreda barn och unga, socialstyrelsen